VASILE FRĂȚILĂ — 65. CÂTEVA ÎNSEMNĂRI

Nicolae SARAMANDU
(Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan - Al. Rosetti“ din Bucureşti)

În lingvistica românească a ultimelor decenii, Vasile Frățilă s-a remarcat ca un asiduu cercetător în domenii precum dialectologia, onomastica, etimologia, pe care le-a abordat din perspectiva istoriei limbii române şi a poporului român, pornind de la origini. Puțini lingvişti din generația sa se pot prezenta, la o vârstă aniversară, cu o operă atât de armonios închegată în jurul unor teme majore, ca, de exemplu, continuitatea romanității nord-dunărene sau structura dialectală a dacoromânei (în trecut şi în prezent).

În Vasile Frățilă se îmbină, în mod fericit, dascălul cu cercetătorul ştiințific. O documentare cuprinzătoare (cu unele lucrări necunoscute sau necitate de alți autori) şi o expunere clară, sistematică sunt trăsături ce caracterizează deopotrivă studiile cu caracter general şi pe cele de amănunt. Impresionează în lucrările lui Vasile Frățilă uşurința cu care se mişcă în spațiul dialectal românesc nu numai din nordul Dunării, ci şi din sudul Dunării, siguranța cu care se pronunță în probleme fundamentale de istoria limbii române (inclusiv originea dialectelor), ca şi preocuparea pentru faptele de amănunt, pe care îşi bazează opiniile personale.

BDD-V1868 © 2005 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:22:32 UTC)

Sortit, ca dascăl, să devină dialectolog „de birou“, Vasile Frățilă a refuzat acest statut, angajându-se cu pasiune în aprofundate cercetări de teren — sursă permanentă de material şi reflecţii inedite.

Este remarcabilă străduania cu care profesorul Vasile Frățilă ține la curent — de ani buni — cercurile de specialişti, dar şi un public mai larg, cu probleme de toponimie şi de dialectologie. O confirmare e recentul volum, *Studii de toponimie şi dialectologie* (Editura Excelsior Art, Timişoara, 2002, 440 p.), care se adaugă unor volume anterioare (*Contribuții lingvistice*, Editura de Vest, Timişoara, 1993, 426 p., *Studii lingvistice*, Editura Excelsior, Timişoara, 1999, 303 p., *Lexicologie şi toponimie românească*, Editura Facla, Timişoara, 1987, 208 p.), conținând, în principal, contribuții în aceleaşi domenii[1]. Însumate, volumele menționate (inclusiv cele din nota 1) au peste 2200 de pagini! Lor li se adaugă lucrările scrise în colaborare, cursurile universitare etc.[2]

Iată ce l-a preocupat, în mod deosebit, pe Vasile Frățilă în volumul de față:

— documentarea cu fapte dialectale (termeni latineşti) şi cu toponime moştenite de la autohtoni a continuității românilor în nordul Dunării;
— recunoaşterea unei vechi bipartiții dialectale a dacoromânei (secolele VI-VII) între graiul muntean (dialectul sudic) şi restul graiurilor dacoromâne (dialectul nordic);
— plasarea în secolele XVI-XVIII a unor noi diferențieri în cadrul dialectului nordic;
— repartiția dialectală a dacoromânei actuale şi susținerea cu tenacitate a existenței unui grup dialectal transilvănean (subdivizat, la rândul său), alături de cele unanim recunoscute: muntean, moldovean şi bănățean.

---

[1] De curând au mai apărut: *Cercetări de onomastică şi dialectologie*, Editura Excelsior Art, Timişoara, 2004, 365 p., *Graiul de pe Târnave*, Editura Astra, Blaj, 2005, 274 p. (prima ediție, 1982). Pentru contribuția autorului în domeniul etimologiei, menționăm volumul *Etimologii. Istoria unor cuvinte*, Editura Univers Enciclopedic, Bucureşti, 2000, 186 p.

[2] Lucrări în colaborare: *Dicționarul toponimic al Banatului*, vol. I, IV-VI, Tipografia Universității, Timişoara, 1984, 1986-1989 (în colaborare cu Viorica Goicu şi Rodica Sufletel) şi *Dialectul istroromân*, Editura Amarcord, Timişoara, 1998 (în colaborare cu Richard Sârbu). Menționăm şi cursurile universitare: *Dialectologia limbii române.Partea I*, Tipografia Universității, Timişoara, 1997, 157 p., *Probleme de dialectologie română*, Tipografia Universității, Timişoara, 1986, VII + 251 p., ca şi *Bibliografia onomasticii româneşti*, Tipografia Universității, Timişoara, 1985.

BDD-V1868 © 2005 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:22:32 UTC)

Opera lingvistică a omului de ştiinţă Vasile Frăţilă, intrată definitiv în bibliografia de specialitate, merita cu prisosinţă să fie evocată într-o contribuţie mult mai amplă decât sumarele însemnări de mai sus, prilejuite de volumul său de studii din 2002.

Dar acesta nu este, după ştiinţa mea, decât primul jubileu. Îi urez să se bucure de cât mai multe asemenea aniversări.

BDD-V1868 © 2005 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:22:32 UTC)